

חוי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

בגליון השבוע

הלכות סוכות

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

עלון
סוכות

הלכות סוכות

חג הסוכות

הכנות לחג

א. מצווה להסתפר ולהתגלח לכבוד החג (אסור להסתפר ולהתגלח בחול המועד, גם הרגילים להתגלח כל יום)

ב. מצוות שמחת יום טוב - כיום שאין לנו בית המקדש יוצאים ידי חובה באכילת בשר ושתיית יין, חובה לשמח את משפחתו, ולכן יכין מערב החג דברים המשמחים לבני ביתו: לאשתו יקנה בגדים ותכשיטים או נעליים כפי יכולתו, ולילדים יחלק קליות ואגוזים (=ממתקים).

הרוצה לזכות לשמחת חג יראה לתת צדקה ולשמח עניים ואביונים, יתומים ואלמנות.

ג. יש לזכור לשלם למוכרי ארבעת המינים לפני החג כדי שיהיו המינים "שלו" [בלי חשש גזל].

צ'ק מזומן - נחלקו בו פוסקי זמננו אם הוא נחשב לתשלום.

ד. מי שמסכך סוכתו ב"עלים" צריך לקחת בחשבון את התייבשות העלים במהלך השבוע ולהרבות בסכך כדי שלא ימצא את עצמו יושב בסוכה שיש בה יותר שמש מצל - חמתה מרובה מצילתה - פסול.

ה. אין להשתמש בסוכה או בקישוטיה כל החג, ולכן יקשט רק בדברים שאין לו צורך בהם בחג הקרב, ואם אין לו אפשרות כזו צריך שיתנה "איני בודל מגוי הסוכה שלי כל החג". [מותר להוריד קישוטים מפני

הגשם].

ליל החג

לכתחילה מדליקים נרות בזמן כניסת החג כמו בכל שבת, ומברכים שתי ברכות: "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו".

אסור לישון חוץ לסוכה לכן יזהר לא להתנמנם בבית הכנסת בין כניסת החג לערבית.

רוב העולם מברכים "לישב בסוכה" רק אם אוכלים מיני מזונות, ויש שנהגו לברך בכל ישיבה בסוכה. [כשלא יאכל בה עד שיצא].

לילה ראשון חובה לאכול כזית פת בסוכה לפני חצות וצריך לכוון לקיים מצוות עשה של אכילת פת בסוכה. וכן יכוון זכר ליציאת מצרים וענני כבוד שסוככו על בני ישראל.

אוכל את ה"כזית" תוך 4 דקות לכל הפחות, שכח ואכל בלי לכוון - יאכל שוב ויכוון אז.

כזית ראשון אוכל בסוכה אפילו ירדו גשמים, אמנם קודם ימתין עד חצות שיפסקו הגשמים, ואם לא פסקו יאכל כזית בסוכה וישוב לביתו.

מותר לישון יחידי בסוכה, כי שומר מצווה לא ידע דבר רע.

נטילת לולב

נהגו המדקדקים לברך על הלולב בסוכה

ו. יכסה את השולחן במפה יפה לכבוד החג, ונהגו לכסות גם את השולחנות בבית.

ז. יכין מקום לנרות בסוכה באופן שלא ייכבו שם, כי צריך להדליק את הנרות באותו מקום שבו אוכלים, ואין להזיזם לפני כניסת השבת (רק כשאין ברירה) - למשל סוכה קטנה שיש חשש שריפה.

ח. אסור לאכול מסוף שעה תשיעית (זמנית) לחם וכן מיני מזונות כדי שיאכל כזית פת בסוכה לתיאבון, גם לא יאכל הרבה בשר ופירות עד שיסבע מהם.

ט. יש לאגוד את הלולב לפני יום טוב וכיצד אוגד?

לולב - אוגד אותו בפני עצמו בשתי טבעות או שלוש, ואחר כך מניחו מולו כשצד השדרה כלפיו, ואח"כ אוגד הדסים מימין וערבות משמאל.

הדס - יש להכניס את ההדסים בזהירות ובעדינות אל ה"אגד" (קוישלה) שלא יתלשו העלים תוך כדי ההכנסה, יקפיד שיהיה סוף שדרתו של הלולב גבוהה טפח מן ההדסים.

ערבה - יכניס גם אותה בזהירות, ויקפיד שתהיה נמוכה מן ההדסים קצת.

על האגד יקשור קשר של קיימא (=חזק ומתקיים).

[יזהר שלא יפסול אותו מן הסכך הנמוך].

יש שמקדימים ליטול לולב לפני התפילה ויש שדווקא מסמיכים ברכת הלולב ל"הלל", שנענועי ההלל הם מעיקר המצווה.

צורת הנטילה: ייקח את הלולב ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל כשהוא הפוך [עוקץ למעלה ופיטם למטה], יברך על נטילת לולב (וביום טוב הראשון יברך גם שהחיינו) ואחר כך יהפוך את האתרוג, וינענע.

יש הנוהגים לקחת את הלולב בידם ואת יד שמאל מניחים על האתרוג המונח על השולחן, מברכים, מרימים את האתרוג ומנענעים. ויש הנוהגים לקחת את כל המינים ביד ולכוון שאינם יוצאים עד אחרי הברכה.

צאת החג - חול המועד

מצווה לקבוע סעודה על הפת - אחת בלילה ואחת ביום.

בדיני חול המועד רבו הפרטים וכל אחד ישאל לרב מה אסור ומה מותר.

נהגו לעשות זכר ל"שמחת בית השואבה" בשירות ותשבחות.

מן הראוי לא לצאת סתם מן הבית בחול המועד שהרי מפסיד לעצמו מצוות סוכה, וכך אמר ר' אליעזר: "משבח אני את העצלנין בחג", אבל אין להרגיש בסוכה כמו ב"כלא", אלא יוצא ממנה לכל צרכיו כמו אדם הגר בביתו שנכנס ויוצא לכל מה שצריך.

שבת חול המועד

ארבעת המינים הרי הם "מוקצה" בשבת, ואפילו לצורך גופם ומקומם אין להזיזם.

קוראים מגילת קהלת בבית הכנסת לפני קריאת התורה, כי חג הסוכות מחדיר בנו את אפסיות העולם הזה ולכן אנו יוצאים מהבתים ודרים בסוכה (דירת ארעי) בצל השכינה, זהו גם ענינה של מגילת קהלת ל"ההביל" (=הבל) את עניני העולם הזה ולתת דעתנו על יראת האלוקים ושמירת מצוותיו.

יש הנוהגים לקרוא מתוך הקלף וממגילה כשירה והם מברכים ב' ברכות: "על מקרא מגילה" ו"שהחיינו".

בשבת אין מקיפים את הבימה בהושענות אלא אומרן במקומו.

הושענא רבא

יום חיתום הדין - יום חביטת ערבה נהגו להיות ערים כל הלילה וללמוד תורה, יש הנוהגים לקרוא כל חומש דברים בציבור ומתוך ספר תורה. ואח"כ קוראים כל ספר תהילים.

יכין לעצמו ולבני ביתו ערבות להושענא (ונוהגים לקחת חמש ערבות).

חובטים על הקרקע ה' חבטות בלבד ויניחם במקום מכובד לפי שהוא תשמיש מצווה.

מי שאין לו במה לחבוט עדיף שייטול אפילו ערבה חבוטה של אחר מאשר לבטל מנהג זה.

מנהג זה הינו מנהג נביאים ומנהג חשוב הוא עד מאד שהרי דוחים את ראש השנה כדי שלא ייצא הושענא רבא בשבת.

לפני ההלל מוריד מן הלולב את הטבעות העליונות.

אחר התפילה אין לחטוף את המינים של אנשים אחרים כי מסתבר שהם זקוקים

להם עדיין בעבור בני ביתם.

נפרדים מהסוכה עם שקיעת החמה בפרידת רגשי קדש.

נהגו לאכול מעט מזונות כדי לברך פעם אחרונה השנה "לישב בסוכה". [ולא ימלא כרסו כדין כל ערב שבת ויום טוב].

נוהגים לשמור את ד' המינים וכן את הערבות של הושענה רבה לקיים בהם מצוות שריפת חמץ בערב פסח.

שמחת תורה

שמחים מאד בשמחת התורה.

נהגו להביא את הבנים הקטנים לבית הכנסת לשמוח בשמחת התורה.

עיקר הריקוד הוא סביב הבימה שבה קוראים בתורה.

מותר למחוא כף בחג לכבוד התורה.

יום שמחת תורה

נהגו לקרוא לכל הציבור לעלות לתורה. צריך לזכור ש"ברכו" ושאר ברכות התורה צריכים להישמע לפחות לעשרה אנשים לכן לא יברכו בקול נמוך.

כהנים לא ישתו יין בשעת הקידוש כי לכהן שתוי אסור לברך ברכת כהנים ויפסידו ברכת כהנים של מוסף.

ברכת גשם

מברכים גשם כל קהילה כמנהגה ומרגע זה אומרים בתפילת שמונה עשרה "משיב הרוח ומוריד הגשם" [ולא מוריד הטל]. רק מז' חשוון מתחילים לומר "ותן טל ומטר". ■